

MARISHA RASI-KOSKINEN

AURINGON
PIMEÄ
PUOLI

WSOY

MARISHA RASI-KOSKINEN

Auringon
pimeä puoli

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ | HELSINKI

Taiteen edistämiskeskus ja WSOY:n Kirjallisuussäätiö
ovat tukeneet tämän kirjan kirjoittamista.

Kirjassa esiintyvät sitaatit:

Alexander Trocchi: *Nuori Adam*, suom. Juha Ahokas. Like, 2004.

Edward Harrison: *Yön pimeys: Maailmankaikkeuden arvoitus*,
suom. Hannu Karttunen. Ursa, 1999.

Italo Calvino: *Koko kosmomiikka*, suom. Liisa Ryömä. Tammi, 2008.

© MARISHA RASI-KOSKINEN JA WSOY 2019

ISBN 978-951-0-43254-9

PAINETTU EU:SSA

Saagalle

katsomisesta kauas

Kestää hetken tajuta, että se todella olet sinä. Olet nuorempi kuin viimeksi, vaikka edelliskerrasta on aikaa. Kymmenen vuotta tai yli neljännesvuosisata, molemmat yhtä totta. Toisaalta kaikki tapahtuu vasta huomenna, ensi viikolla, muutaman kuukauden päästä tai sitten, kun vuodet väliltämme ovat kuluneet. Sinä se silti olet. Et tullut tänne minun vuokseni, tulit koska haluat sukeltaa. Paikassa jossa Kaivosta ei ole, vain pohjaton järvi ja tarinat. Rannalla tarkistat varusteesi, järjestät vaatteet huolella kuin todella voisit tulla takaisin. Säikähdät kun puhun sinulle, et tiedä kuka oikeasti olen, ehkä luulet, että yritän estää lähtösi. Alue on kielletty, se tiedetään, sakon uhalla ja vähän vapaudenkin, järvi on rannoiltaan täynnä lasia ja romua ja vain keskeltä pohjattoman syvä, niin vaarallinen ettei kukaan saa tulla lähellekään. Mutta miksi estäisin sinua? Onnea matkaan, sen sijaan sanon. Kun katseemme kohtaavat, se on ensimmäinen ja viimeinen kerta, samanaikaisesti. Kaikki tapahtuu hitaasti kuin ajassa olisi suvanto, taukopaikka jossa levätä, vaikka eihän se niin ole. Niin sinä astut veteen ja sukellat. Vedenpinta sulkeutuu jälkeesi, veden himmeä kalvo peittää kaiken. Suljen silmäni, jotta näkisin sinut vielä.

I

KAIIVOS

»On hetkiä, jolloin tulevaisuus
katsoo menneisyydestä – kuin
vieras ihminen ikkunasta kadulle,
jolla olet kulkemassa, jostain
käsityskyvyn ulkopuolelta ohi
sanojen ja tekojen niin,
että muistojen ja muistelijan
välinen yhteys katoaa.»

ALEXANDER TROCCHI

1.

Kun ajattelen Voiton Kaivosta, muistan ensimmäiseksi tien. Muistossa katson sitä yläviistosta, minulla oli tapana istua tietä lähinnä olevan kerrostalon katolla ja odottaa ystävääni Mitekiä koulusta. Tie Kaivokseen oli nelikaistainen pikatie, mutta sen sijaan että olisi jatkunut satoja kilometrejä maan eteläisten ja keskisten alueiden halki niin kuin pikatiet yleensä, se alkoi läheisestä tehdaskaupungista ja päättyi valtavaan, kallion sisälle hakattuun tunneliin vain muutamia kymmeniä kilometrejä myöhemmin kuin olisi törmännyt johonkin ja loppunut kesken. Kun suljen silmäni, voin melkein nähdä, miten tie sukeltaa kallioleikkausten väliin kaukana katonreunalta roikkuvien tennarieni alapuolella. Hais-
taa bitumin, dieselin ja kitkerän savun. Kuulla miten raskaiden ajoneuvojen renkaat törmäilevät tärinäraitoihin. Kun liikenteen äänet vaimenevat yöksi, jää jäljelle maanalaisten työmaiden jyly, se kantautuu vaimeana jokaisen asunnon jokaiseen huoneeseen kuin kallio hengittäisi sisään ja ulos ja sen sydän takoi rytmikkäästi kivisiä seiniä vasten. Se on ääni jonka me kuulumme aina, silloinkin kun nukuimme, ja olimme siihen niin tottuneet, että jos se joskus yön varhaisina tunteina taukosi, havahduimme hengittämään tyhjyydessä emmekä hetkeen tienneet, missä olimme.

Minun nimeni on Emilia. Tämä on minun versioni siitä, mitä kaivoksessa tapahtui. Enkä tarkoita pelkkää Voiton Kaivosta, eristäytyntä pikkukaupunkia korkealla kalliolla, vaan toista sen alapuolella, rykelmää käytäviä ja kuiluja, kasvavaa tyhjyyttä syvällä

maan sisällä. Tarinani on erilainen kuin se jonka voi lukea lehdistä tai aikakirjoista, totuus ei koskaan ole yksi ja ainoa. Se mikä on totta, vaihtelee katsojan mukaan kuin valaistu ikkuna, joka näyttää erilaiselta talon sisältä kuin sen ulkopuolelta. Ajattele sitä kun luet, sitä miten monin eri tavoin valo lankeaa.

Tarinallani ei ole alkua eikä se varsinaisesti pääty mihinkään. Mutta elämäni vaihtui toiseksi sinä kesänä, kun menin sisälle kaisvoskuiluihin ensimmäisen kerran. Olin silloin kuusitoista. Siitä minä ajattelin aloittaa.

2.

Se mitä tapahtui, ei ollut minun syytäni. Jos se jostain johtui niin isoäidin kuolemasta. Jos isoäiti ei olisi kuollut, isoisä ei olisi päättänyt myydä taloa. Ja jos isoisä ei olisi päättänyt myydä taloa, minä en olisi auttanut häntä järjestelemään tavaroita. Ja niin edelleen. En olisi löytänyt piirrosta, jota ei pitänyt olla olemassakaan. Ennen piirrosta minulla ei ollut aikomustakaan mennä sisälle kaivokseen. Ja sen jälkeen. Tapahtui kaikki.

Ja sittenkin. Huonoina hetkinäni ajattelen yhä, että yksin minä aiheutin sen kaiken. Sillä se ei alkanut isoäidin kuolemasta. Isoäiti ei koskaan selvinnyt äitini kuolemasta. Hän lakkasi ensin puhumasta, sitten liikkumasta, lopulta syömästä ja aivan viimeiseksi hengittämästä. Isoäiti kuoli vain koska se oli jo alkanut.

Sanoinhan: ei ole mitään alkuja.

En surrut isoäitiä. Se ei johtunut siitä että olisin kylmäsydäminen, en vain ollut koskaan oppinut tuntemaan häntä. Isoäiti vietti suuren osan lapsuudestani Voiton Kaivoksen ulkopuolella. Hän asui tehdaskaupungin hoitokodissa eikä muistanut tai halunnut muistaa kuka olin. Voiton Kaivoksessa ei sellaisia hoitolaitoksia ollut, ei vanhainkoteja saati saattokoteja, kukaan Valituista ei ollut vielä niin vanha, että olisi tarvinnut hoitoa, eikä kenenkään koskaan ollut kuultu olevan niin sairas. »Sitä paitsi», isoisä tapasi sanoa, »jos sellainen paikka olisikin perustettu, isoäitiäsi ei olisi sinne otettu.» Se oli varmasti totta. Valittujen lai-

tokset olivat Valituille eikä meistä kolmesta kukaan ollut sellainen.

Lopulta ainoa yhteinen asia minun ja isoäitini välillä oli nimi. Hän oli Emilia kuten minäkin, nimi kulki meillä suvussa. Kun isoäiti kuoli, surin isoisää, hänen suruaan. Sitä miten kohtuutonta on menettää ensin lapsensa ja sitten vaimonsakin.

Ei ollut hautajaisia. Isoisä vain tuli kaupungista uurna mukanaan, veti saappaat jalkaansa ja marssi metsään. Sikäli kun sitä mitä ikivanhasta korvesta vielä oli jäljellä, saattoi metsäksi kutsua, kaistaletta kuusikkoa, tiheää mutta murheellisen kapeaa. Sillekin Voiton Kaivoksella oli jo suunnitelmansa. Puut oli merkitty punaisilla maaliviiruilla kuin niitä olisi riivannut jokin sairaus.

Puiden keskellä humisi tyhjyyttään kuivunut joenuoma, hiekkaa ja valkoisia kiviä kuin hampaita. Joskus siellä oli ollut koski, joen vesi oli virrannut valtoimenaan, niin kirkkaana että sitä saattoi juoda ja niin kylmänä, että vain hurjimmat uskalsivat uida siinä kesän kuumimpinakaan päivinä. Sinne isoisä heidät hautasi, äitini kauan sitten ja isoäidin sinä vuonna jona täytin kuusitoista, avasi uurnan ja antoi tuulen tarttua tuhkaan.

Veden reitti oli nyt toinen. Se valui patojärveltä kahlittuna betoniseen uomaan ja sukelsi kallion sisälle kerrostalojen kehän alapuolelle kaivettuun tunneliin. Kallion toisella puolella vesi tuli ulos eikä se ollut enää samaa. Kirkasta se oli edelleen, mutta jokin siinä oli toisin, se oli painavaa kuin siitä olisi imetty pois happi ja pumpattu tilalle ilmaa painavampaa kaasua. Olin seurannut veden juoksua alavirralle monien satojen metrien matkan, tiesin paikan, jossa betoni loppui ja vesi laski takaisin vanhaan joenuomaan jatkaakseen matkaansa kauas merelle. Kuusien lisäksi siellä ei kasvanut mitään, ei ainuttakaan vesikasvia. Pohja oli täynnä kiviä ja kultaista hiekkaa mutta kaloista ei ollut tietoaakaan. Joki oli eloton.

Isoäidin kuolema oli yhden aikakauden loppu. Ei kulunut kuin muutama päivä, kun isoisä jo läimäytti pöytään nipun vanhoja

papereita, sanoi että nyt sai riittää. Hän oli päättänyt myydä talon ja lähteä. »Pitäköön Voiton Kaivos sen», hän sanoi, »sitähän se on aina halunnut.»

Oli vähällä ettei minulta mennyt leivänpala väärään kurkkuun. Päätös oli paljon suurempi kuin äkkiseltään uskoisi. Isoisä ei ollut koskaan suostunut myymään tonttiaan. Ei silloin, kun liiketoiminta monta kymmentä vuotta aiemmin kiellettiin alueella ja suurin osa vanhoista puutaloista jäi tyhjilleen. Ei silloin, kun päätös kumottiin ja Voiton Kaivoksen kaupungin suunnittelu aloitettiin. Ei edes silloin, kun rakennustyöt käynnistyivät kaikkialla isovanhempien talon ympärillä. Ei puhettakaan myönnytyksistä, taistelu tontista ja sen pakkolunastuksesta oli pitkä ja sitä käytiin oikeusosalissa ja salin ulkopuolella. Panoksina oli kaikkea mahdollista vankilan, pakkohuutokaupan ja kaksitoistakerroksisen kerrostalon kattohuoneiston väliltä, järvinäköalalla tai ilman. Isoisä ei antanut periksi. Isoisä ja isoäiti olivat asuneet alueella aina, jo silloin, kun paikka oli pelkkä rykelmä rapistuvia pientaloja hajallaan metsän keskellä suljetun kaivoksen ympärillä, ja asuisivat vastakin. Ja tietysti äiti, hän oli myös asunut siellä. Arkkitehti muutti suunnitelmaa, poisti yhden taloista ja lisäsi kerroksen kaikkiin muihin. *Särö viimeistelee täydellisyyden*, sanottiin yhdessä Voiton Kaivoksen mainoslauseista. Me olimme särö, vaikka täydellisyydestä meidän kohdallamme tuskin puhuttiin.

Minä asuin isoisän kanssa Kaivoksen Keskikehällä. Pieni, rapistunut puutalo kerrostalojen ringissä, puristuksissa kahden elementtitalon välissä ja ainoa laatuaan, kaikki muu oli suurta, korkeaa ja uutta, ennen kaikkea uutta. Isoisän talo oli keltainen, ikkunanpuitteet ruskeat ja jokaisen ikkunan keskellä ristikko. Portinpielessä pihaa vartioi vanha omenapuu, sen Kaivoksen puoleiset oksat oli leikattu tonttien välisen rajan mukaan tasaisiksi. Isoäidin perennanpenkin jäänteet erottuivat yhä heinikon keskellä. Edellisessäisten kasvien varret töröttivät penkistä kuolleina ja myös uudet versot jäivät valon puutteessa homeenharmaiksi, vaikka oli

kesä. Pihan ainoa kunnolla elossa oleva istutuskasvi oli takaoven vieressä kituva ruusu. Sekin oli unohtanut miten kukitaan, työnsi sisuksistaan nappujen sijaan pelkkiä piikikkäitä oksia, jotka repivät verille sääret ja kyynärpäät. Olihan niitä varjoisan pihan kasveja-kin, mutta isoäiti oli suunnitellut puutarhansa auringon varaan, kellepä olisi tullut mieleen, että talon ympärille saattaisi kasvaa niin korkeita tornitaloja, että aurinko pääsi paistamaan niiden takaa vain keskipäivän kirkkaimpina hetkinä.

»Täällä oli ennen toisenlaista», isoisä tapasi sanoa. Hän kertoi, että sinä kesänä kun puut kaadettiin, nuoret toivat hautakynttilöitä, äitini ja hänen ystävänsä. He asettivat yhden jokaiselle kannolle, sitten he sytyttivät kynttilät. Kuvittelin heidät katsomaan auringonlaskuun, isoisän, isoäidin ja nuoret, rivissä ja kädet toinen toistensa olalla. Saatoin miltei nähdä hakkuuaukean takaa nousevan auringon, punaisen ja kuolemankarvaan.

Se kaikki oli minulle pelkkiä tarinoita, minua ei silloin vielä ollut. Ehkä en siksi osannut surra isoisän päätöstä myydä talo. Saattoi suruttomuuteni johtua siitakin, että olin lähdössä joka tapauksessa. Olin täyttänyt kuusitoista ja suorittanut oppivelvollisuuteni, en tosin Kaivoksen yhteiskoulussa – isoisä ei halunnut antaa minua Valituille ja oli hakenut maakunnasta asti poikkeusluvan opettaa minua itse – mutta suorittanut yhtä kaikki. Minun oli määrä lähteä suunnilleen kaksi kuukautta myöhemmin, elokuun alussa. Muuttaisin asuntolaan tehdaskaupunkiin ja aloittaisin opinnot yhdessä sen lukioista. Voi olla, että jos niin olisi käynyt, eivätkä asiat olisi muuttuneet, olisin elänyt aika tavallisen elämän.

Suunnitelmani ei ollut tarkoitus toteutua. En lähtisi kahden kuukauden päästä, lähtisin paljon aikaisemmin. Oikeastaan jäljellä oli vain hiukan enemmän kuin vuorokausi, kaksi päivää ja yksi yö, vaikka aika muistoissani tuntuukin pidemmältä. On kuin yhteen päivään mahtuisi enemmän tunteja kuin oli mahdollista. Ehkä niin tapahtuu silloin, kun hyvästelee ihmisiä tietämättään.

Jos olisi alkuja, minun tarinani alkaisi näin: isoisä poimi työhuoneesta rautasahan ja sorkkaraudan ja vinkkasi minut mukaansa takapihalle, sanoi että oli aika hoitaa yksi roikkumaan jäänyt homma pois päiväjärjestyksestä.

3.

Paikka jonne isoisä minut vei, oli ollut minulle pelkkä varastohökkeli talon takapihan ryteikössä, samanlainen kiinteä kappale kuin limakivi, jolta olin kerännyt Mitekin kanssa etanoita ja nihkeänkosteaa sammalta silloin, kun olimme vielä lapsia. Olimme tehneet ryteikköön tunneleita, mahtuneet helposti ryömimään kivijalan kupeesta varaston alle ja nahistelleet siitä kumpi menisi ensin ja keräisi takiaiset hiuksiinsa. Pidin ryteiköstä, siitäkin huolimatta että se oli kerrostalojen välisessä hämärässä märkä ja kostea eikä millään muotoa viihtyisä, ja vaikka toisinaan joku heitti sinne pensasaidan yli roskia tai kiven ympärille käärityn pilkkaviestin.

Hökkeli oli lukossa ja ikkunat peitetty sisäpuolelta aaltopahvilla. Isoisältä kesti kauan murtaa lukko ja kammata ovi auki. Saranat vinkaisivat niin että korviin sattui.

»Miksi et vain käyttänyt avainta?» kysyin vähän ihmeissäni.

»En löytänyt sitä», isoisä vastasi, »se oli kadonnut.» Hän katsoi minuun ja hymyili isoisämäistä hymyään. »Luultavasti se on pudonnut rotankoloon.»

Rotankolo talossa, jossa ei ollut koskaan nähty rottia.

Huoneessa oli hämärää, mistään ei päässyt sisään valoa. Isoisä sytytti taskulampun ja näin välähdyksen raidallisista ikkunaverhoista, pienestä pöydästä ja vuodesohvasta jota peitti viininpunainen viltti. Peitteen himmeänvalkoiset langat kimaltelivat valokeilassa, valo rikkoi railoja pölyyn. Katossa oli vanhanmallinen ledilamppu, se oli irronnut kiinnikkeistään ja huojui ohuen

johtonsa varassa kevyessä ilmavirrassa. Isoisä kopautti lamppua etusormellaan.

»Täällä oli joskus toimiva aurinkopaneeli», hän sanoi samalla, kun napsutteli katkaisijaa tuloksetta edestakaisin. »Saatiin huoneeseen valoa ja vähän lämpöäkin.»

»Mikä paikka tämä on?» minä kysyin.

»Enkö tosiaankaan ole kertonut?» isoisä sanoi ja pudisti päätään ihmeissään. »Alisa kutsui tätä kesähuoneeksi. Hän siivosi huoneen joka kevät ja vietti täällä aikaansa, nukkuikin jos yöt olivat riittävän lämpimiä.»

Katselin ympärilleni hämärässä.

»Oliko tämä todella äidin?»

Isoisä nyökkäsi vastaukseksi.

Minulla ei ollut montakaan muistoa äidistäni. Jos joskus olinkin etsinyt todisteita hänestä, paljon mitään en ollut löytänyt. Hiuspinnan lattialautojen välistä. Pyyhekumin tai päästä pureskellun lyijykynänpätkän. Repaleisen koepaperin täynnä huolellisesti tehtyjä merkintöjä pääkaupungeista tai lintulajeista. Sellaisista tavaroista ei voinut päätellä mitään. Olin kätkenyt kaiken pahvilaatikoon sänkyni alle ja unohtanut, niin että miltei ainoat todisteet äitini olemassaolosta olivat ne muutamat valokuvat, jotka yhä nojasivat seinään takan reunuksella. Ja minä.

»Miksi se on ollut lukittuna?»

»Minä lukitsin sen. Halusin säästää edes jotain.»

Olin kuullut mitä äitini kuoleman jälkeen tapahtui. Miima oli kertonut minulle, hän oli kummitätini ja äidin ystävä, ainoa perheen ulkopuolinen ihminen jonka tunsin niiltä ajoilta. Näin mielessäni miten isoäiti oli kerännyt kaiken pois. Avannut vaatekaapin ja kahminut vaatteet käsivarsilleen, sullonut ne henkareineen pävineen mustiin jätessäkkeihin, survonut samoihin säkkeihin myös piironginlaatikoiden sisällön ja kaiken mitä oli löytänyt eteisen vaatekaapeista ja naulakoista. Kengät ja takit, sukat ja alusvaatteet. Koulukirjat. Kirjeet. Tietokoneen. Hän oli hävittänyt laitteen, kun

ei ollut päässyt käsiksi tiedostoihin, kaikki tekstit ja valokuvat. Niin että tavallaan hän oli heittänyt pois koko äidin.

»Se oli hänen tapansa selviytyä», isoisa sanoi.

Isoisa yritti saada minut ymmärtämään. Hän selitti ettei lapsen kuolemasta voi koskaan toipua ennalleen. Sydämeen tulee niin suuri halkeama, että vaikka sen paikkaisi kuinka huolellisesti, säröt ja liimalla tehdyt korjaukset jäävät jäljelle. Isoäidille oli käynyt niin. Hän halusi unohtaa äidin ja aloittaa alusta, korvata mentyksen. Luulen että juuri siinä hän teki virheen. Sillä minä en ollut sellainen, että olisin käynyt korvikkeesta. Kun kasvoin, näytin aina vain vähemmän äidiltäni. Harvoissa valokuvissa, jotka olin nähnyt, äidillä oli tummansiniset silmät ja kiharainen tummanvaalea tukka. Minä sen sijaan olin vaaleasilmäinen ja hiukseni olivat melkein värittömät, paloin helposti auringossa ja ranteissani risteilivät ikuisesti siniset suonet. Tosiasiassa isoäitini ei sietänyt katsoa minua. Tiesin sen sanattomalla vaistolla, jolla lapset tietävät asioita joita heiltä yritetään salata.

Oli muitakin tapoja surra. Niin kuin isoisän. Tiesin ettei hän hylkäisi minua. Mutta hän oli jo vanha, ei isoisäksi mutta isän ja äidin korvaajaksi. Hänellä oli otsassaan syviä uurteita sekä pystyssä että poikittain. Hän hymyili harvoin ja silloinkin hymyssä oli jotain tuskallista, kuin kasvojen iho olisi joutunut etsimään uusia asentoja ja taipunut niin hankalasti, että se teki kipeää. Isoisa oli hädin tuskin kuudenkymmenenviiden mutta näytti paljon vanhemmalta, hän taisi olla oikeassa sanoessaan, että elämä näkyi kasvoista. Kun sinä päivänä katsoin häntä, ajattelin ensimmäistä kertaa, että saattaisin menettää hänet.

Isoisa sohi taskulampulla pölyisiä valoläikkiä seiniin.

»Eihän täällä ole paljon mitään» hän sanoi. »Kuvittelin huoneen olevan sotkuisempi, jotenkin elävämpi. Äidilläsi oli vaikeuksia pitää tavaransa järjestyksessä.»

Hän ojensi taskulampun minulle. Portaan virkaa toimittanut puupölkky oli kaatunut, piti ottaa korkea askel päästäkseen sisälle.

»Käy tavarat läpi miten tahdot, ehkä löydät jotain minkä haluat säästää.»

Isoisä katseli huoneen autiutta sen näköisenä, ettei itsekään uskonut sanoihinsa. Hän ojensi minulle nipun muovipusseja.

»Loput voit heittää pois, tämä täytyy kuitenkin tyhjentää ennen muuttoa.»

»Etkö sinä tosiaankaan halua tehdä sitä itse?» kysyin.

Isoisä pudisti päätään.

»Minulle riittää se mitä minulla on täällä», hän sanoi ja kopautti ohimoaan, »on riittänyt ennen ja riittää edelleen.» Hän naurahti. »Tämäkin huone, luulin säilyttäneeni muistoja mutta taisinkin perustaa mausoleumin.»

Jäätyäni yksin nostin pahvin ikkunan edestä ja päästin sisään haaleaa valoa. Lasi oli lähes läpinäkymättömän likainen, mutta muuten huoneessa oli siistiä. Ikkunan alla oli pieni lipasto, ei arvokas tai muutenkaan sellainen jonka kuvittelisi löytävänsä paikasta, joka on ollut lukittuna vuosisadoilta tuntevan ajan. Se oli vain massiivipuusta kasattu yksinkertainen esine, jonka pinnassa lakka oli alkanut halkeilla. Pöydällä ja hyllyllä oli jokin yhden-tekevä koriste-esine, muutama mainoskynä tehdaskaupungista ja aurinkosähköllä ladattava radio, sekin kuollut ja hiljainen. Seinällä riippui pari haalistunutta julistetta, toisessa hevonen ja toisessa ammoain kuopattu bändi. Pöytälaatikossa oli vihko. Hetken luulin löytäneeni jotain tärkeää, mutta kun avasin sen, näin vain kannet ja nipun tyhjiä sivuja. Kun niitä siveli, tunsin sormissaan kirjoituksen muiston. Täyteen kirjoitetut sivut oli revitty siististi irti, yksi kerrallaan. Kurkistin sohvaa alle mutta sain käsiin vain pari karkkipaperia, parittoman sukan ja pyöränpumpun. Painoin kasvoni tyynyyn mutta en haistanut mitään, pöly sai minut aivastamaan. Pölyä ja hiljaisuutta, siinä kaikki mitä äidistäni oli jäljellä.

Kuulin korvissani Mitekin äänen. *Sinä olet tylsä, sinä et innostu mistään.* Kuvittelin hänen nostavan merkityksettömän näköisiä

esineitä ja määrittävän niiden ikää tai puoliintumisaikoja suurenuslasi kädessään ja silmät innosta loistaen.

»Itse olet», sanoin ääneen. Sitten vilkaisin ympärilleni ikään kuin joku olisi voinut kuulla, että puhuin itsekseni.

Istuin pöydän ääressä ja tuijotin ikkunasta ulos ryteikköön. Jos äiti olisi elossa, hän olisi kolmenkymmenenkolmen, paljon nuorempi kuin Mitekin äiti tai kukaan niistä äideistä jotka tiesin. Äiti oli ollut kuollessaan kauhean nuori, hädin tuskin seitsemäntoistavuotias. Vuoden päästä olisin samanikäinen. Ja sen jälkeen vanhempi kuin hän oli ollut koskaan. Silmiäni kirvelsi. En tiennyt mitä surra tai miten.

Olisitko halunnut tutustua häneen? Miiman ääni.

»Tietysti olisin.»

Olin taas puhunut itsekseni.

En tiedä kuinka kauan istuin aloillani, havahduin ajatuksistani vasta kuullessani, kuinka isoisä raivasi vatukkoa oksaleikkurilla. Nousin ja aloin kerätä tavaroita muovipussiin. Vedin auki päiväpeitteen ja työnsin sen jätessäkkiin. Sitten tartuin peittoon ja lakanaan.

Ole tarkkana, sillä tämän haluan sinun muistavan. Kun nostin patjaa irrottaakseni lakanan, näin pienen valkoisen kolmion, joka pilkotti patjan alta. Kosketin sitä ja se oli paperia. Vedin sen varovaisesti patjan ja pohjalaudan välistä, käänsin valoa vasten ja katsoin.

»Ei voi olla», sanoin.

Jaloistani meni tunto. Lysähdin lattialle ja katsoin kuvaa uudestaan. Kuvassa oli minun ikäiseni tytön kasvot, valokuvantarkka kynänjälki, sellainen joka jäljentää enemmän kuin tulkitsee todellisuutta. Tyttö oli niin kuin oli, sievistelemättä, niin aito että voisi koska tahansa kääntyä pois ja kävellä takavampaan samaan tapaan kuin kuvajaiset näyttävät tekevän, kun peilin edestä poistuu. Tytöllä oli vaalea tukka ja vaaleat silmät.

**OLI ENTISEN
ELÄMÄNI
VIIMEINEN YÖ,
VAIKKEN TIENNYT
SITÄ VIELÄ.**

www.wsoy.fi

N84.2/84.2

ISBN 978-951-0-43254-9

Kansi: Sanna-Reeta Meilahti